

Update saldoverbeterende maatregelen Werkgroep Gerritse

De saldoverbeterende maatregelen uit het rapport van de Werkgroep Gerritse uit 2009 zijn geactualiseerd. In onderdeel A treft u de maatregelen aan de uitgavenzijde van de Rijksbegroting, in onderdeel B treft u de maatregelen aan de inkomstenzijde. In beide onderdelen is een plus saldoverbeterend.

A: Uitgaven (in mln. euro)

Departement	2011	2012	2013	2014	2015	struc.
<i>Generiek</i>						
1 Inhouden prijsbijstelling	300	300	300	300	300	300
2 Aanvullende subsidietaakstelling						
3 Algemene taakstelling						
4 Afromen enveloppen CA op aanvullende post	600	600	600	600	600	600
<i>Openbaar bestuur</i>						
1 Provincies						
<i>Ontwikkelingssamenwerking</i>						
1 naar 0,7% BNP	600	620	630	650	650	650
2 Crisisbeheersing uit ODA-budget	200	200	200	200	200	200
3 Duurzame energie uit 0,8% ODA	200					
<i>Justitie en BZK</i>						
1 Veiligheid	300	300	300	300	300	300
<i>WWI</i>						
1 Huurtoeslag		125	125	125	125	125
<i>Verkeer en Waterstaat</i>						
1 Verlaging reële groei IF	105	162	221	282	3143 (cum. 2015-2020)	
2 Verlaging reële groei voeding BDU	42	63	84	106	1098 (cum. 2015-2020)	
<i>FES</i>						
1 Verlaging gereserveerde middelen FES	100	100	100	100	600 (cum. 2015-2020)	
<i>VWS</i>						
1 Doelmatigheidskorting MEE-instellingen	18	36	36	36	36	36
2 Vermogensinkomensbijstelling (VIB) AWBZ	150	150	150	150	150	150
3 Hotelkosten ziekenhuizen (in rekening brengen van)	100	100	100	100	100	100
4 Verhogen eigen risico Zvw (van 165 naar 185 euro)	140	140	140	140	140	140
5 Huisartsconsulten onder eigen risico	200	200	200	200	200	200
6 <u>Pakketmaatregelen Zvw:</u>						
- Hulpmiddelen (gemeengoed) uit het pakket	100	100	100	100	100	100
- Geneesmiddelen (cholesterolverlagers en maagzuurremmers) uit het pakket	225	225	225	225	225	225
- Dieetadvisering uit het pakket	35	35	35	35	35	35
7 <u>Maatregelen curatieve GGZ</u>						
- GGZ: eigen betaling eerstelijnspsycholoog (van 10 naar 15 euro)	4	4	4	4	4	4
- GGZ: aantal zittingen eerstelijnspsycholoog van 8 naar 6	15	15	15	15	15	15
<i>Jeugd en Gezin</i>						
1 Verlaging kinderbijslag	120	120	120	120	120	120
2 Niet verhogen/verlagen kindgebonden budget	120	120	120	120	120	120
3 Aanpassing inkomensafhankelijke grondslag kingebonden budget	16	16	16	16	16	16
<i>OCW</i>						
1 Verhogen eigen bijdrage in de masterfase ("profijtbeginsel")		59	103	127	323	323
2 Klassenvergroting	120	370	370	370	370	380
3 Versoberen ouderbijdragetabel	150	150	150	150	150	150
4 Aflopende programma's (stagebox, platform bèta/techniek)	80	80	80	80	80	80

5	Inhouden indexatie onderwijssectoren (m.u.v. PO en KO)	35	35	35	35	35	35
SZW							
1	Maximale WW-duur verkorten tot 1 jaar		90	380	870	1160	1500
2	Maximale uitkeringspercentages AO-regelingen naar 70%		430	450	475	475	475
3	Ontkoppeling sociale uitkeringen per 1 januari 2011 (incl. AOW)	400	600	600	600	600	600
4	Afroken re-integratiemiddelen	300	300	300	300	300	300
LNV							
1	Afroken budget ILG	100	200	135	135	0	0

Toelichting:

Generieke ruimtevergrotenende maatregelen

Hierna is een aantal generieke ruimtevergrotenende maatregelen opgenomen. In zijn algemeenheid zij opgemerkt dat de generieke maatregelen (gedeeltelijk) nodig zullen zijn om specifieke uitvoeringsproblematiek in 2010 op te vangen.

1. Inhouden prijsbijstelling

- Het niet uitkeren van de prijsbijstelling 2010 levert structureel circa 300 mln. op.
- Met deze maatregel wordt een ombuiging uitgesmeerd over alle prijsgevoelige overheidsuitgaven (met name infrastructuur, defensie en onderwijs).
- De prijsbijstelling is in 2008 volledig ingehouden (m.u.v. Infraconds, Defensie en OCW). In 2009 is de volledige prijsbijstelling uitgekeerd. In de miljoenennota 2010 is over tranche 2011 van de prijsbijstelling een korting van 100 mln. afgesproken.
- Indien gekozen wordt voor een gedeeltelijke inhouding, betekent dit een evenredig lagere opbrengst. Wanneer bijvoorbeeld net als in augustuspakket 2007 het Infraconds, Defensie en OCW worden uitgezonderd, dan levert het volledig inhouden van de resterende prijsbijstelling nog maar 1/2 op (in deze som circa 150 mln.).

2. Aanvullende subsidietaakstelling

- Er kan een aanvullende subsidietaakstelling worden opgelegd van een nader te bepalen omvang. Deze komt bovenop eerdere subsidietaakstellingen (uit het Coalitieakkoord [250 mln. structureel vanaf 2011], het augustuspakket 2007 [100 mln. structureel] en uit de coalitiemoties APB 2008 [25 mln. structureel]). Op basis van de bij Startbrief vastgesteld grondslag slaan deze grotendeels neer bij OCW, EZ, VWS en LNV.
- Een 'stofkam-exercitie' vergelijkbaar met die uitgevoerd door het ministerie van VWS enkele jaren geleden is ook een optie. Een dergelijke exercitie zal evenwel de nodige tijd in beslag nemen.

3. Algemene taakstelling op basis van begrotingstotaal

- Overwogen kan worden om een algemene taakstelling op te leggen op basis van het begrotingstotaal. De omvang van een dergelijke taakstelling kan nader worden bepaald.

- Voordeel van een verdeelsleutel op begrotingstotaal is dat deze eenvoudig en transparant is. Daarnaast is het voordeel van een dergelijke taakstelling dat iedereen *relatief* even zwaar wordt belast. Via de 'trap op – trap af'-systematiek zullen de bezuinigingen ook op het Gemeente- en Provinciefonds neerslaan. Ook stelt het departementen in staat grotendeels zelf te bepalen hoe de taakstelling op de eigen begroting wordt ingevuld.
- Bij het opstellen van de grondslag dienen wel enkele keuzes gemaakt te worden:
  - Het lijkt verstandig om het premiegefinancierde gedeelte van SZA en BKZ niet mee te laten lopen in de grondslag. Hiervoor zijn gerichte keuzes ook in technische zin noodzakelijk om een taakstelling te realiseren.
  - Gelet op de verslechterende situatie op de arbeidsmarkt kan het wenselijk zijn niet te bezuinigen op de sociale zekerheidsuitgaven. Overwogen kan worden om deze niet op te nemen in de grondslag.
  - Overwogen kan worden om de ODA-uitgaven niet in de grondslag op te nemen. Indien er echter besloten wordt om de ODA-uitgaven wel op te nemen in de grondslag, dan heeft dit als consequentie dat de 0,8% doelstelling niet gehaald wordt.
- Op basis van deze verdeelsleutel zal vooral OCW (en in mindere mate SZW) in absolute bedragen relatief zwaar aangeslagen worden.

4. *Afkomen enveloppen aanvullende post*

- Op de aanvullende post van het Rijk staan nog tranches gereserveerd van de intensiveringsenveloppen uit het Coalitieakkoord. Het gaat om circa 600 mln. structureel vanaf 2011. Overwogen kan worden deze (deels) af te romen.
- Afkomen van de enveloppen bemoeilijkt het behalen van de doelstellingen van het kabinet. Ook is er sprake van ongelijke behandeling van departementen, aangezien een aantal departementen ook al middelen uit de tranches 2011 e.v. op hun begroting heeft staan.

Specifieke ruimtevergrotenende maatregelen:

OPENBAAR BESTUUR

1. Provincies

De Raad voor de financiële verhoudingen (Rfv) heeft in opdracht van de fondsbeheerders en het IPO onderzoek gedaan naar de financiële verhouding tussen het Rijk en de provincies. In zijn advies constateerde de Raad dat provincies in staat blijken te zijn om van hun takenpakket uit eigen middelen 597 mln. méér te bekostigen dan tot nu toe bij de bepaling van de algemene uitkering uit het provinciefonds wordt verondersteld. Het kabinet achtte het bij voorjaarsnotabesluitvorming verantwoord om mede op basis van dit advies het provinciefonds met ingang van 2011 structureel met 300 mln te verlagen als invulling van de 1,8 mrd taakstellende tekortreductie.

Kabinet en IPO hebben gezamenlijk afgesproken dat op basis van het advies van de Rfv en de contra-expertise (door IPO laten uitvoeren door commissie Boorsma) een verdiepingsslag nodig was om tot gezamenlijk gedeelde opvattingen te komen. De verdiepingsslag is afgerond en de

kabinetsreactie op het Rfv rapport zal na een tweede bestuurlijk overleg met de provincies in april 2010 naar de Tweede Kamer worden gestuurd.

ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

1. Naar 0,7% BNP

Het OS-budget bedraagt volgens de ODA-criteria van het OESO/DAC gedurende de huidige kabinetsperiode ruim 0,8% BNP. Verlaging van dit budget met 0,1 procentpunt naar 0,7% BNP levert een jaarlijkse besparing op van ca. 580 mln. euro.

2. Crisisbeheersing uit ODA

Uitgaven aan crisisbeheersing voldoen niet aan de ODA-criteria en worden dan ook niet toegerekend aan het OS-budget. Omdat vrede en veiligheid voorwaarden zijn voor ontwikkeling, kan de redenering inhoudelijk zijn dat uitgaven aan crisisbeheersingsoperaties ontwikkelingsrelevant zijn en worden betaald uit het OS-budget. Per saldo betekent dit een besparing van ca. 200 mln.

3. Enveloppen duurzame energie uit 0,8% ODA

In het Coalitieakkoord is afgesproken dat er gedurende de kabinetsperiode middelen bovenop de 0,8% worden toegevoegd voor duurzame energie in ontwikkelingslanden. Het is mogelijk om de nu nog resterende enveloppenmiddelen te vinden binnen het ODA-budget van 0,8% BNP. Dit levert in 2011 een besparing op van 200 mln. euro. Het betreft hier het budget 2011 van de 300 mln. die is toegezegd aan additionele klimaatmiddelen in Kopenhagen voor de periode 2010-2012 die met deze maatregel niet langer additioneel aan de 0,8%, maar aan de 0,7% BNP zouden zijn.

JUSTITIE EN BZK

1. Veiligheid

Door middel van een taakstellende volumekorting bij het cluster veiligheid kan 300 mln. worden bespaard. Deze bezuiniging slaat neer bij Justitie en BZK. Betrokken departementen denken dat de doelstelling van – 25% criminaliteitsreductie in het geding komt. Door concentratie van ondersteunende diensten kan wel efficiencywinst worden geboekt. De ombuiging zal leiden tot minder capaciteit bij Justitie en de politie (zowel cellen als personen). Ook liggen er bestuurlijke afspraken t/m 2011 met VNG en de regionale politiekorpsen, waarop zou moeten worden teruggekomen.

WONEN WIJKEN EN INTEGRATIE

1. Huurtoeslag

Tot aan de huurgrens (die jaarlijks wordt geïndexeerd met de inflatie) kunnen huishoudens recht hebben op huurtoeslag. Boven de huurgrens is er in het geheel geen recht op huurtoeslag. De meeste aanpassingen op het gebied van de huurtoeslag vergen wetswijziging (verhoging normhuur bijvoorbeeld niet). De eerste besparing kan daarom waarschijnlijk per 1 januari 2012 toegepast worden. Technisch mogelijke besparingsopties:

- De normhuur is de eigen bijdrage die een huishouden betaalt voor de huur. De normhuur bestaat uit een inkomensonafhankelijk deel en een inkomensafhankelijk deel.

- o Inkomensafhankelijke deel (euro 17,05 per maand): elke euro verhoging per maand levert een verlaging van de huurtoeslaguitgaven op van ca 10 mln. per jaar.
- o Voor het inkomensafhankelijke deel van de normhuur, worden normhuren vastgesteld voor elk van de verschillende huishoudtypen (een- en meerpersoons, onder 65 en boven 65) welke worden geïndexeerd met ofwel bijstandsontwikkeling ofwel huurontwikkeling. Door het verhogen van de normhuren of verlagen van de inkomensijkpunten krijgen huishoudens een lagere huurtoeslag waardoor dus macro een verlaging van de huurtoeslaguitgaven optreedt. [Bedrag PM: hangt erg af van invulling]
- Zou de huurgrens (waarboven dus geen recht meer bestaat op huurtoeslag) niet jaarlijks worden geïndexeerd maar worden bevroren dan zou dat een besparing opleveren (steeds meer huur komt niet meer voor huurtoeslag in aanmerking). Omdat volgens de wetgeving zittende huurders bij het boven de maximumhuurgrens uitgroeien nog wel huurtoeslag blijven ontvangen heeft deze maatregel vooral effect voor nieuwe huurders (en verhuizers). Deze maatregel zal daarom pas op termijn echt besparingen opleveren (ca 40 mln. per jaar).
- Verhogen kwaliteitskorting; dit betreft het bedrag waarboven maximaal 75% (korting dus 25%) van de huur wordt gesubsidieerd. Deze korting is niet afhankelijk van inkomen of huishoudtype. Een verhoging van de korting naar 35% levert naar schatting ongeveer 75 mln. aan lagere uitgaven voor de huurtoeslag op. Een hogere korting maakt mensen meer bewust van de relatie prijs-kwaliteit en stimuleert de doorstroming op de huurmarkt.

VERKEER EN WATERSTAAT

1. Verlaging reële groei Infrastructuurfonds

De reële groei van de voeding van het IF bedraagt jaarlijks 2,8%. Aangegeven is het effect van verlaging van de reële groei van de voeding van het Infrastructuurfonds (IF) met 1%-punt, bij wijze van rekenvoorbeeld.

2. Verlaging reële groei voeding BDU

De reële groei van de voeding Brede Doeluitkering (BDU) verkeer en vervoer bedraagt jaarlijks 1,1%. Aangegeven is het effect van verlaging naar 0%, waardoor de BDU van provincies en stadsregio's voor verkeer- en vervoerbeleid kleiner wordt. (ca. 70% bestemd voor OV-exploitatietekorten; 30% voor infra-projecten).

FONDS ECONOMISCHE STRUCTUURVERSTERKING

1. Verlaging gereserveerde middelen FES

De uitgaven in het FES kunnen worden verlaagd met – bijvoorbeeld – 100 mln., waardoor FES-investeringen vertraagd kunnen worden. (NB: FES is buiten het uitgavenkader.)

VOLKSGEZONDHEID, WELZIJN EN SPORT

De uitgaven binnen het BKZ kunnen neerwaarts worden bijgesteld door drie typen maatregelen. Voor elk van deze maatregelen geldt dat zij doorgaans een langere implementatietermijn hebben. Voorts wordt opgemerkt dat voor voorstellen in de curatieve zorg geldt dat de opbrengst voor het Budgettair Kader Zorg niet gelijk is aan het effect op het EMU-saldo, doordat de zorgpremies meedalen met een verkleining van het basispakket respectievelijk verhoging van het eigen risico.

Er is wel een EMU-saldo effect via de zorgtoeslag, maar dat is kleiner dan het (directe) kader effect.

1. Doelmatigheidskorting MEE-instellingen

Een korting doorvoeren op subsidies aan MEE-instellingen (welke cliënten helpen hun weg naar zorg te vinden).

2. Vermogensinkomensbijtelling (VIB) AWBZ

In de AWBZ is de eigen bijdrage in de intramurale AWBZ relatief hoog: het inkomen, behalve "zakgeld", wordt afgeroomd totdat het maximum van de zorgkosten is bereikt. Vanwege het verzekeringskarakter kan de eigen bijdrage niet hoger zijn dan de kosten van de zorg. Voor de extramurale AWBZ geldt een inkomensafhankelijke eigen bijdrage, dit percentage zou kunnen worden verhoogd. Een aanpassing die inhoudelijk logisch aansluit bij de toenemende vraagsturing in de AWBZ (welke latente vraag zal oproepen van o.a. "rijkeren") is het invoeren van een vermogensinkomensbijtelling.

3. In rekening brengen van hotelkosten ziekenhuizen

Overwogen kan worden om ziekenhuizen hotelkosten in rekening te laten brengen. Bij deze maatregel wordt van mensen, naast het eigen risico op de zorgkosten, bij opname in een ziekenhuis een bijdrage gevraagd voor uitgespaarde kosten als gevolg van ziekenhuisopname zoals eten en drinken. Bij een bedrag van 5 euro per dag levert dit ca. 100 mln op.

4. Verhogen eigen risico Zvw (van 165 naar 185 euro)

In de cure kan met het ophogen van het eigen risico een aanzienlijk financieringseffect bereikt worden en een (onzeker qua omvang) gedragseffect worden behaald. Momenteel is er sprake van een eigen risico "aan de voet" van 165 euro. Een verhoging naar 185 euro levert ca. 140 mln op. Een procentueel eigen risico (zodig met een plafond om te grote inkomenseffecten te voorkomen) kan tot een groter gedragseffect leiden, omdat het eigen risico dan niet/minder snel "vol" raakt.

5. Huisartsconsulten onder eigen risico

Huisartsbezoeken vallen momenteel niet onder het eigen risico. Wanneer een huisartsbezoek ten laste van het eigen risico wordt gebracht, levert dit ca. 200 mln op.

6. Pakketmaatregelen Zvw

Voor de cure kan gedacht worden om bepaalde onderdelen uit het basispakket ZvW te halen met een relatief geringe ziektelast of relatief makkelijk te dragen kosten. Hierbij kan gedacht worden aan dieetadvisering (30 mln.) of een deel van de (gemeengoed) hulpmiddelen (ca. 100 mln.). Ook kan worden gedacht aan het uit het pakket halen cholesterolverlagers en maagzuurremmers (225 mln. vanaf 2011). Vorig jaar zijn afspraken gemaakt met de huisartsen over het doelmatig voorschrijven van (vnl.) maagzuurremmers en cholesterolverlagers. De totale opbrengst van het doelmatig voorschrijven bedraagt 110 mln. structureel vanaf 2011.

Wanneer de cholesterolverlagers en de maagzuurremmers uit het pakket worden gehaald, vervallen de opbrengsten van doelmatig voorschrijven van deze middelen voor het geneesmiddelenkader. De reeks is hiervoor gecorrigeerd.

7. Maatregelen curatieve GGZ

De curatieve GGZ behoort de afgelopen jaren tot een van de snelst stijgende sectoren, waaronder de eerstelijns GGZ na de introductie van de eerstelijnspsycholoog in het basispakket Zvw. De eigen betalingen in de eerstelijns GGZ staan al enige tijd op 10 euro per zitting. Een verhoging met 5 euro levert ca. 4 mln op. Het verminderen van het aantal vergoede zittingen van 8 naar 6 levert ca. 15 mln op.

JEUGD EN GEZIN

1. Verlaging kinderbijslag

Verlagen van het AKW bedrag per kind levert bij een verlaging van één euro per jaar ca. 3,5 miljoen euro op. Een verlaging van 35 euro per jaar levert ca. 120 mln op.

2. Niet verhogen/verlagen kindgebonden budget

Voor het kindgebonden budget is een verhoging van de bedragen voor het tweede kind en verder gepland. Deze verhoging werkt trapsgewijs in 2010 en 2011. Het niet door laten gaan van deze verhoging levert in 2011 ca. 120 mln. op.

3. Aanpassing inkomensafhankelijke grondslag kindgebonden budget

Door de afbouw van het kindgebonden budget te versnellen hebben minder huishoudens met een inkomen boven de afbouwgrens (+/- 30.000 euro) recht op WKB. Een verhoging van het afbouwpercentage van 7,6% naar 8% levert ongeveer 16 mln. op in 2011.

ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAPPEN

1. Profijtbeginsel hoger onderwijs

Het is mogelijk om de eigen bijdrage in de masterfase van het hoger onderwijs te verhogen (staat beter bekend als het "profijtbeginsel"). Legitimatie is gelegen in feit dat het privaat rendement van een masteropleiding groot is. Studenten met een bachelordiploma hebben zodanig zicht op hun arbeidsmarktpositie dat ze in staat zijn een afweging te maken tussen de kosten en baten van een (private) investering in een masteropleiding. Door de ophoging van de eigen bijdrage kan de reguliere bekostiging evenredig (neerwaarts) worden bijgesteld. Er kan voor gekozen worden om de collegegeldkredieten of de leenfaciliteit evenredig op te hogen, waardoor de student er qua draagkracht niet op achteruit gaat. Dit zal niet op korte termijn ruimte opleveren.

2. Klassenvergroting

De lumpsumbekostiging verlagen. Dit het best volgens redentatie van andere klassengrootte dan wel docent/leerling ratio. Onderzoek (o.a. CPB, kansrijk kennisbeleid, 2006) wijst uit dat er geen eenduidig beeld is van het effect van kleinere klassen op de leerprestaties van leerlingen. In de bekostiging van het PO en VO wordt uitgegaan van een gemiddeld aantal leerlingen per klas. Dit aantal kan worden verhoogd. Overigens staat het scholen vrij om binnen hun lumpsumbudget zelf

de klassengrootte te bepalen. Eén concrete variant is om de klassenverkleining in het Primair Onderwijs terug te draaien. Klassen in de onderbouw en bovenbouw nemen daarmee met 2 leerlingen toe (verwachting is dat het aantal leerlingen dan toeneemt tot gemiddeld 25 per klas). Dit levert binnen een paar jaar een besparing op van circa 370 mln. structureel.

3. versoberen ouderbijdragetabel kinderopvangsubsidie

Bij de kinderopvangsubsidie kan ervoor gekozen worden om de ouderbijdragetabel voor het 2e en verdere kind te versoberen. De subsidie bedraagt nu 96,5% (incl. het 'werkgeversdeel' van 33,3%) voor de laagste inkomens tot €17.553,- en loopt heel geleidelijk af tot 85% voor inkomens van €162.936,- en hoger. Dit kan doelmatiger, vanuit de inschatting dat ouders met een hoog tot zeer hoog verzamelinkomen ook bij een lagere subsidievoet in dezelfde mate zullen blijven werken (Voorbeeld aanpassing tabel: een subsidie van 95,5% bij de laagste inkomens (= conform tabel 1e kind) met een afbouw naar 33,3% (= 'werkgeversdeel') voor inkomens vanaf €162.936). Het is in beginsel ook mogelijk om de gastouderopvang geheel te verwijderen uit de regeling kinderopvang. Door wegleffecten naar andere (duurdere) opvangcategorieën wordt uitgegaan van een netto besparing van 100 mln. (structureel).

4. Aflopende programma's

Binnen de begroting van OCW zijn er programma's die aflopen deze kabinetsperiode aflopen, maar waar wel structureel geld voor op de begroting staat. De genoemde bezuiniging gaat uit van het niet continueren van twee van deze programma's: de stagebox (BVE sector) en het sectorbrede Deltaplan bètatechniek.

5. Inhouden indexatie onderwijssectoren

Indexatie is niet overal wettelijk verplicht (alleen bij PO) en het niet indexeren kan een knop zijn om ruimte te creëren. Het vrije gedeelte kan ingezet worden als ombuigingsmaatregel. Daarbij is uitgegaan van een indexeringspercentage van 1,5%. Indien dit lager is, valt ook de omvang van de besparing lager uit.

LANDBOUW NATUUR EN VOEDSELKWALITEIT

1. Investeringsbudget Landelijk Gebied

In 2015 moeten vrijwel alle hectares voor de EHS verworven zijn. In het kader van de overeenkomst die LNV met de provincies heeft (het Investeringsbudget Landelijk Gebied) stelt LNV tot en met 2013 nog ongeveer 170 mln. beschikbaar aan de provincies voor natuuraankopen. Om ruimte te creëren kan er gedacht worden aan het neerwaarts bijstellen van dit budget. Logisch gevolg is dat de beleidsdoelstelling ook neerwaarts bijgesteld moet worden.

Een andere mogelijkheid is om de vergoedingen aan boeren en particuliere organisaties voor het omzetten en het beheren van hun landbouwgrond in natuur te korten. De effectiviteit op de biodiversiteit van dit beleid is gering. Tot 2013 is hier ongeveer 400 mln. voor beschikbaar. Al deze maatregelen vergen wel heronderhandeling met de provincies. In 2010 is er een mid-term Review Investeringsbudget Landelijk Gebied waar ook de EHS onderwerp van discussie kan zijn.

SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID

1. Maximale WW-duur verkorten tot 1 jaar

De maximale WW-duur kan verkort worden tot 1 jaar. Deze aanpassing levert structureel een besparing op van 1500 mln.

2. Maximale uitkeringspercentages AO-regelingen naar 70%

Het terugdraaien van de verhoging van 70% tot 75% van het maximaal uitkeringspercentage voor volledig arbeidsongeschikten levert structureel ca. 475 mln. per jaar op.

3. Ontkoppeling sociale uitkeringen per 1 januari 2011 (incl. AOW)

Het bruto minimumloon en dus ook de sociale uitkeringen kunnen op 1 januari 2011 en 1 juli 2011 in het geheel niet worden verhoogd. Deze ontkoppeling kan inclusief of exclusief de AOW plaatsvinden. Indien er een heel jaar ontkoppeld wordt, bedraagt de besparing structureel ca. 600 mln. (incl. AOW) of 200 mln. (excl. AOW) op.

4. Afromen re-integratiemiddelen

Uit evaluaties blijkt dat de inzet van re-integratie niet in alle gevallen even effectief is. Met het afromen van re-integratiemiddelen zou structureel € 300 mln. kunnen worden bespaard.

B: Fiscale maatregelen (in mln. euro)

1. Lastenverzwaringen door aanpassingen van bestaande tarieven, kortingen, drempels, vrijstellingen etc. (stand MLT, tenzij anders vermeld)					
	2011	2012	2013	2014	Struc.
<i>Loon/inkomen</i>					
Verhoging tarief eerste schijf met 0,3%-punt	550	550	550	550	550
Verlagen algemene heffingskorting met € 50	650	650	650	650	650
Verlagen maximum arbeidskorting met € 100	600	600	600	600	600
Verkorten 3 ^e schijf met € 1.500	150	150	150	150	150
Verlagen extra arbeidskorting voor ouderen met € 250 (of doorwerkbonus)	100	100	100	100	100
Introductie 5 ^e schijf 60% vanaf inkomen van € 250.000	150	150	150	150	150
Afschaffen spaarloon met vrijval tegoeden (zie toelichting) (kas) (structureel, NCW)	360	300	265	260	215 NCW
Afschaffen levensloopregeling (kaseffect) (structureel, NCW)	515	515	515	515	220 NCW
<i>Giften</i>					
Verhogen drempel met 1%-punt naar 4%	100	100	100	100	100
<i>Reiskosten</i>					
Verlagen onbelaste reiskostenvergoeding met 1 cent	100	100	100	100	100
<i>Pensioenen</i>					
Aftoppen fiscale begunstiging pensioensparen bij 1,5 X modaal (kaseffect) (structureel, NCW)	1.710	1.710	1.710	1.710	620 NCW
Beperken lijfrenteaf trek, exclusief FOR (kaseffect) (structureel, NCW)	865	850	840	825	280 NCW
Beperken lijfrenteaf trek, inclusief FOR (kaseffect) (structureel, NCW)	920	905	895	880	300 NCW
<i>Box 3</i>					
Verhogen forfaitair rendement box 3 met 1%-punt	1.100	1.100	1.100	1.100	1.100
Vrijstelling verlagen met € 3.000	100	100	100	100	100
<i>Mobiliteit</i>					
Introductie opcenten MRB voor bestelauto's particulieren	55	55	55	55	55
<i>Consumptieve bestedingen</i>					
Verhoging algemeen BTW-tarief met 1%-punt	2.180	2.180	2.180	2.180	2.180
Verhoging verlaagd BTW-tarief met 1%-punt	750	750	750	750	750
Verhoging tabakacijns met 5 cent per pakje	45	45	45	45	45
Verhoging alcoholacijns met 10%	100	100	100	100	100
<i>Belastingen rechtsverkeer</i>					
Verhoging overdrachtsbelasting met 1%-punt	600	600	600	600	600
Verhoging assurantiebelasting met 1%-punt	130	130	130	130	130
<i>Energie</i>					
Splitsing 1 ^e schijf EB-tarief elektriciteit en verhoging 2 ^e deel (kWh 5.000-10.000) met 4 cent ¹	190	190	190	190	190

¹ Stand M Iljoenennota 2008

Verhoging 1 ^e schijf EB-tarief aardgas met 1 cent ¹	135	135	135	135	135
Verhoging 2 ^e schijf EB-tarief aardgas met 1 cent ¹	40	40	40	40	40
Verhoging 2 ^e schijf EB-tarief elektriciteit met 1 cent ¹	90	90	90	90	90
Verhoging benzineaccijns met 1 cent	55	55	55	55	55
Verhoging diesel- en LPG-accijns met 1 cent	80	80	80	80	80
<i>Winst</i>					
Verhogen tarief 1 ^e en 2 ^e schijf Vpb met 1%-punt	150	150	150	150	150
Verhogen algemeen tarief Vpb met 1%-punt	415	415	415	415	415
Afschaffen ijzeren voorraadstelsel	150	150	150	150	25

2. Lastenverzwaringen door beperken van belastinguitgaven (stand Miljoenennota 2010)

	2011	2012	2013	2014	Struc.
<i>Loon/inkomen</i>					
Verlagen plafond aftrek scholingsuitgaven IB (of: verhogen drempel (€ 500)).	Max. 176	Max. 176	Max. 176	Max. 176	Max. 176
Beperken landbouwwijziging	Max. 283	Max. 283	Max. 283	Max. 283	Max. 283
<i>Eigenwoningbezit</i>					
Beperken vrijstelling bepaalde kapitaalsuitkeringen forfaitair rendement	Max. 765	Max. 765	Max. 765	Max. 765	Max. 765
Afschaffen aftrek wegens geen eigenwoningschuld	319	319	319	319	319
<i>Box 3</i>					
Schrappen ouderentoeslag in box 3	108	108	108	108	108
Schrappen kindertoeslag in box 3	26	26	26	26	26
<i>Consumptieve bestedingen</i>					
Afschaffen verlaagd BTW-tarief sierteelt	189	189	189	189	189
Afschaffen verlaagd BTW-tarief kermissen e.d.	122	122	122	122	122
Afschaffen verlaagd BTW-tarief circussen, bioscopen e.d.	133	133	133	133	133
Afschaffen verlaagd BTW-tarief logiesverstrekking	230	230	230	230	230
Afschaffen verlaagd BTW-tarief boeken, tijdschriften e.d.	529	529	529	529	529
Afschaffen verlaagd BTW-tarief bibliotheken	104	104	104	104	104
Afschaffen verlaagd BTW-tarief arbeidsintensieve diensten	405	405	405	405	405
Afschaffen verlaagd BTW-tarief vervoer van personen	678	678	678	678	678
Afschaffen verlaagd BTW-tarief voedingsmiddelen horeca	1.163	1.163	1.163	1.163	1.163
<i>Belastingen rechtsverkeer</i>					
Vrijstelling overdrachtsbelasting cultuurgrond	112	112	112	112	112
<i>Energie</i>					
Afschaffen verlaagd EB-tarief glastuinbouw ²	100	100	100	100	100
Afschaffen accijnskorting rode diesel ³	236	236	236	236	236
<i>Winst</i>					
Beperken WBSO	Max. 539	Max. 539	Max. 539	Max. 539	Max. 539

² Afschaffen van het verlaagde tarief energiebelasting voor de glastuinbouw levert, in tegenstelling tot het in Miljoenennota 2010 vermelde bedrag van 178 miljoen euro (2011), minder op. De opbrengst bedraagt 100 miljoen euro.

³ Het in Miljoenennota 2010 opgenomen bedrag van 133 miljoen euro (2011) is herzien. De opbrengst van afschaffen van de accijnskorting voor rode diesel bedraagt 236 miljoen euro.

Bovenstaande tabel is niet uitputtend. Naast de genoemde maatregelen zijn andere lastenverzwaringen mogelijk.

Toelichting op de tabel

1. Lastenverzwaringen door aanpassingen van bestaande tarieven, kortingen, drempels, vrijstellingen etc.

Loon/inkomen

Maatregelen gericht op de verhogen tarieven IB/LB of verlagen heffingskortingen

- In de LB/IB zijn diverse lastenverzwaringen denkbaar. In het overzicht zijn de volgende lastenverzwarende maatregelen opgenomen:
  - Verhogen van het tarief eerste schijf IB/LB met 0,3% (opbrengst € 550 mln);
  - Verlagen van de algemene heffingskorting met € 50 (opbrengst € 650 mln);
  - Verlagen van het maximum in de arbeidskorting met € 100 (opbrengst € 600 mln);
  - Verkorten 3^e schijf LB/IB met € 1.500 (opbrengst € 150 mln).
- Vanzelfsprekend zijn ook combinaties van deze instrumenten (al dan niet met andere heffingskortingen) mogelijk.
- De uitvoering is op zichzelf eenvoudig, maar tariefswisselingen gedurende het jaar brengen een herstelactie in de uitvoering met zich. Bij voorkeur wordt dit type maatregelen dus per 1 januari (2011) genomen.

Verlagen extra arbeidskorting voor ouderen of doorwerkbonus

- De extra arbeidskorting voor ouderen vanaf 62 jaar en de doorwerkbonus leveren gecumuleerd een forse fiscale prikkel op tot doorwerken. De hoogte van deze korting / bonus zou verminderd kunnen worden zonder dat de fiscale prikkel tot doorwerken daadwerkelijk wordt verminderd.
- Een vermindering van de cumulatie van beide regelingen met € 250 levert € 100 mln. op.
- Deze maatregel kan vanaf 2011 uitgevoerd worden.

Maatregelen gericht op de verhogen tarieven IB/LB of verlagen heffingskortingen

- Introductie van een graaitax: een 5e schijf vanaf 60% vanaf inkomen van 250.000 leidt tot een opbrengst van ca. € 150 mln.
- Een belastingtarief van 60% voor inkomen boven: € 100.000 levert op: € 650 mln.; boven € 150.000 levert op: 320 mln; boven € 200.000 levert op: € 200 mln.
- De uitvoering is op zichzelf eenvoudig, maar tariefswisselingen gedurende het jaar brengen een herstelactie in de uitvoering met zich. Bij voorkeur wordt dit type maatregelen dus per 1 januari (2011) genomen.

Afschaffen spaarloon en levenslooptegoed

- Het volledig afschaffen van het spaarloon vergezeld van de vrijval van tegoeden brengt structureel (op basis van NCW -methode) € 215 mln op. De eerstejaarseffecten zijn onder invloed van de premie werknemersverzekeringen beperkt groter.
- Hierbij is verondersteld dat er geen weglek naar de levensloop kan plaatsvinden, hetgeen feitelijk inhoudt dat om tot dit budgettaire effect te komen ook de levensloopregeling afgeschaft zal moeten worden. De afschaffing van de levensloopregeling heeft dan nog een aanvullend budgettaire effect (zie onder). Zonder gelijktijdige afschaffing van de levensloopregeling zal het totale budgettaire effect van afschaffing van de spaarloonregeling door de resulterende vergrote deelname aan de levensloopregeling nihil zijn.
- Het 1^e jaarssaldo-effect dat optreedt bij afschaffen van de levensloopregeling bedraagt € 515 mln omdat er geen onbelaste inleg meer plaatsvindt. Er is van uitgegaan dat de behandeling van reeds opgebouwd vermogen ongewijzigd blijft. De structurele opbrengst bedraagt volgens de NCW methode € 220 mln euro.
- Voor beide regelingen is verondersteld dat ze worden uitgefaseerd door inleg niet meer toe te staan. De budgettaire opbrengst van is uiteraard op korte termijn hoger dan het structurele bedrag.
- Het aanbrengen van wijzigingen in deze regelingen vereist een aanpassing van de wet. Voor de levensloopregeling geldt dat een aanpassing van de wet gecompliceerder is. Bovendien zullen de fiscale consequenties – met name ten aanzien van de reeds ingelegde bedragen – in geval van afschaffing van de levensloopregeling nog nader in kaart moeten worden gebracht.

Giften

Verhogen drempel giften van 1% naar 4%

- Giften aan kerkelijke, charitatieve, culturele, wetenschappelijke en het anbi's zijn aftrekbaar: max. 10% verzamelinkomen of 10% winst (Vpb).
- Opbrengst van voorgestelde aanpassing bedraagt € 100 mln.
- Wijziging per wet kan vanaf 01-01-11.

Reiskosten

Verlagen onbelaste reiskostenvergoeding met 1 cent

- De maatregel betekent een koopkrachteffect voor groepen met groot aantal noodzakelijke km woon-werkverkeer.
- De lastenverzwaring bedraagt € 100 mln. per cent verlaging.
- De maatregel heeft een potentieel duurzaam effect omdat het gebruik van eigen vervoer minder aantrekkelijk maakt.

Pensioenen

Aftoppen fiscale begunstiging pensioensparen bij 1,5 X modaal

- Deze maatregel heeft een 1^e jaarssaldo-effect van € 1,71 mrd. Doordat het latere voordeel van de omkeerregel komt te vervallen, komt de NCW van de van de maatregel uit op € 620 mln.
- Het economische effect van de maatregel is moeilijk te voorzien. Het leidt waarschijnlijk tot hogere looneisen en/of een verlaagd arbeidsaanbod, maar het verminderde pensioenvoordeel kan ook worden opgevangen door langer door te werken.

Beperken lijfrenteaftrek (exclusief FOR) of incl. FOR

- 1e jaarssaldo-effect: circa 0,8 miljard exclusief FOR, of circa € 0,9 mrd inclusief FOR.
- Het effect van deze maatregel is vergelijkbaar met het aftoppen van het pensioensparen met dien vers tande dat de lijfrenteaftrek alleen geldt bij een bestaand pensioentekort.
- De fiscale oudedagsreserve (FOR) is een persoonlijke pensioenvoorziening voor ondernemers. Zij zijn voor een belangrijk deel op de FOR aangewezen.

Box 3

Verhogen forfaitair rendement box 3 met 1%

- Het verhogen van het forfaitair rendement op vermogen van 4 naar 5% levert per saldo € 1.100 mln. op.
- Het risico van een weglekeffect bestaat doordat vermogen meer in het buitenland ondergebracht zal kunnen worden.

Algemene vrijstelling box 3 verlagen met € 3.000

- Verlaging van de algemene vrijstelling in box 3 naar € 17.600 leidt tot een lastenverzwaring van € 100 mln. De maatregel raakt iedereen met een vermogen boven de nieuwe drempel.
- De maatregel kan ingevoerd worden over het belastingjaar 2011.

Mobiliteit

Introductie opcenten MRB voor bestelauto's particulieren

- De opcenten MRB voor bestelauto's particulieren zijn eerder feitelijk vergeten, waardoor te weinig externe kosten voor deze categorie bestuurders zijn berekend. De introductie van deze opcenten past in het vergroeningsbeleid.
- De opbrengst bedraagt € 55 mln. structureel.
- Bij de uitwerking bestaat de voorkeur voor een systeem met een apart MRB-tarief. Opcenten komen namelijk ten goede aan de provincies.
- Bij wet. Kan in principe snel ingevoerd, maar hangt af van eventueel overleg met provincies.

Consumptieve bestedingen

Verhoging algemeen BTW-tarief met 1%

- Verhoging van het algemene BTW -tarief met 1% komt neer op een lastenverzwaring van € 2,2 mrd.
- De lastenverzwaring treft in principe iedereen.
- Verhoging met een hoger/lager percentage levert een evenredig grotere/kleinere lastenverzwaring op.
- Lastig in de administratie: enige voorbereidingstijd nodig. Tijdelijke maatregel leidt tot grote administratieve lasten (noodzaak van twee keer omprijzen).

Verhoging verlaagd BTW -tarief met 1%

- Verhoging van het verlaagde BTW -tarief met 1% komt neer op lastenverzwaring van € 751 mln.
- De lastenverzwaring treft in principe iedereen.
- Verhoging met hoger/lager percentage levert een evenredig grotere/kleinere lastenverzwaring op.
- Lastig in de administratie: enige voorbereidingstijd nodig. Tijdelijke maatregel leidt tot grote administratieve lasten (noodzaak van twee keer omprijzen).

Verhoging tabakaccijns

- Het verhogen van de accijns op sigaretten en shag met 5 cent per pakje levert € 45 mln. op.
- Door de verhoogde accijns wordt het gebruik van tabak (verder) ontmoedigd.

Verhoging alcoholaccijns

- Verhoging van de accijns op bier, wijn en gedestilleerd met 10% levert circa € 99 mln. op
- Door de verhoogde accijns wordt het gebruik van alcohol (verder) ontmoedigd.

Belastingen op rechtsverkeer

Verhoging overdrachtsbelasting met 1%

- Verhoging van de overdrachtsbelasting leidt tot een additionele opbrengst van € 602 mln. per jaar.
- Verhoging van deze puntbelasting draagt niet bij aan mobiliteit op de huizenmarkt, hetgeen uiteindelijk ook effect zou kunnen krijgen op de arbeidsmarkt.

Verhogen assurantiebelasting met 1%

- Verhoging van de assurantiebelasting met 1% leidt tot een extra opbrengst van € 129 mln.
- Verhoging van deze 'verborgen kosten' heeft waarschijnlijk weinig effect op de bestedingen aan verzekeringen.

Energie

Lastenverzwaringen energiebelasting

- De volgende lastenverzwarende maatregelen in de energiebelasting zijn mogelijk:
  - Splitsen 1e schijf EB-tarief elektriciteit en verhogen 2e deel (kWh 5 000-10 000) met 4 cent (€ 190 mln. per jaar)
  - verhogen 1^e schijf EB-tarief aardgas met 1 cent (€ 135 mln. per jaar)
  - verhogen 2^e schijf aardgas met 1 cent (€ 41 mln. per jaar)
  - verhogen 2^e schijf EB-tarief elektriciteit (€ 90 mln. per jaar)
- Verhoging van de belasting op energie is relatief gemakkelijk in te voeren, en raakt iedereen.
- De maatregel levert afhankelijk van de gekozen vorm, althans zoals hier gepresenteerd, minimaal 130 mln. per jaar op.
- De maatregel zou passen in het kabinetsbeleid inzake vergroening.
- Vereist wetswijziging, maar kan vanwege halfjaarlijkse tariefaanpassing door energiebedrijven wellicht per 01/07.

Verhoging benzine-, diesel- en LPG-accijns met 1 cent

- Verhoging van de accijns op benzine levert per cent verhoging € 56 mln. op
- Verhoging van de accijns op diesel levert per cent verhoging € 77 mln. op.
- Verhoging van de accijns op LPG levert per cent verhoging € 4 mln. op.
- De maatregel heeft een direct gevolg voor het wegvervoer.
- De maatregel zou passen in het kabinetsbeleid inzake vergroening.
- Vorige kabinet heeft met transportsector afgesproken in periode van hoge brandstofprijzen geen verhoging van de dieselaccijns voor te stellen.
- Invoering vereist wetswijziging.

Winst

Lastenverzwaring door verhogen tarief 1^e en 2^e schijf Vpb

- Met het aanvullende pakket stimuleringsmaatregelen van 21 november 2008 heeft het kabinet besloten het tarief in de tweede schijf in de Vpb te verlagen naar 20% voor een gecombineerde eerste en tweede schijf met een lengte van 0 - € 200.000 voor de jaren 2009 en 2010.
- Vanaf 1 januari 2011 staat het tarief van de eerste schijf weer op het oude niveau, d.w.z. eerste schijf van 0 - € 40.000 (20%) en tweede schijf van € 40.000 - € 200.000 (23%).
- Zo nodig zouden deze tarieven verder verhoogd kunnen worden en/of de schijflengtes kunnen worden ingekort. Een verhoging van het tarief in beide schijven met 1% levert € 148 mln. op.
- De uitvoering is op zichzelf eenvoudig, maar tariefwisselingen gedurende het jaar brengen een herstelactie in de uitvoering met zich. Bij voorkeur wordt dit type maatregelen dus per 1 januari (2011) genomen.

Lastenverzwaring door algemeen tarief Vpb

- Een verhoging van het algemeen tarief Vpb met 1% levert € 415 mln. op.
- De uitvoering is op zichzelf eenvoudig, maar tariefswisselingen gedurende het jaar brengen een herstelactie in de uitvoering met zich. Bij voorkeur wordt dit type maatregelen dus per 1 januari (2011) genomen.

Lastenverzwaring ijzeren voorraadstelsel

- De Vpb kent de regeling van het ijzeren voorraadstelsel. De opbrengst van het afschaffen van het ijzeren voorraadstelsel levert, inclusief afschaffen van het LIFO-stelsel, in de eerste 5 jaren (op transactiebasis) 150 mln. op, waarvan 25 mln. IB en 125 mln. Vpb. Na die eerste 5 jaar valt de opbrengst terug tot 25 mln., waarvan 5 mln. IB en 20 mln. Vpb.

2. Lastenverzwaringen door beperken van belastinguitgaven (stand Miljoenennota 2010, prijzen 2010, volumes 2011)

Loon/inkomen

Verlagen plafond of verhogen drempel aftrek scholingsuitgaven IB

- Het verlagen van het plafond (nu € 15.000) of verhogen van de drempel (nu: € 500) beperkt de aftrek van scholingsuitgaven in de IB. Het is de vraag in hoeverre de hoogte van het plafond daadwerkelijk van invloed is op het volgen van nieuwe cursussen en of opleidingen, als ook op het macrobedrag van deze aftrekpost. De hoogte van de drempel raakt iedereen en zal grotere gevolgen hebben, ook in de zin van een verkleinde stimulans tot volgen van scholing.
- De aftrek scholingsuitgaven kost nu in totaliteit € 176 mln. Naar gelang kan dus voor maximaal 176 miljoen beperkt worden.
- Deze maatregel is uitvoerbaar. Wetswijziging kan per januari 2011.

Beperken landbouwvrijstelling

- Deze maatregel beoogt het beperken van de landbouwvrijstelling. Het gevolg is dat de landbouwsector over (indirecte) winst van de grond moet gaan afrekenen. Dat zou kunnen leiden tot continuïteitsproblemen.
- De maatregel levert afhankelijk van de mate van beperken maximaal € 283 mln. op.
- Wetswijziging kan per 2011.

Eigenwoningbezit

Beperken vrijstelling bepaalde kapitaalsuitkeringen forfaitair rendement

- Deze maatregel beperkt de mogelijkheden voor fiscaal sparen voor eigen woning, door te stoppen met de stimulering van het sparen voor de opbouw van vermogen in de vorm van een eigen woning waar het gaat om de kapitaalverzekering voor de eigen woning.
- Dit kan door belasting in box 3 leiden tot een lagere restschuld.

- De maatregel levert maximaal € 765 mln. op.

Afschaffen aftrek wegens geen eigenwoningschuld

- Deze maatregel (Wet Hillen) was bedoeld ter bevordering van de aflossing van de eigenwoningschuld en met de lastenverlichting voor eigenaar-bewoners met geen of een lage hypotheekschuld.
- Bij-effect van het intrekken van de maatregel is dat ouderen met een lage hypotheek gaan betalen over EWF.
- De maatregel levert € 319 mln op jaarbasis op.
- De maatregel vereist wetswijziging en kan niet eerder dan per 1-1-2011 worden ingevoerd.

Box 3

Schrappen ouderentoeslag in box 3

- De ouderentoeslag in box 3 biedt ouderen met een laag arbeidsinkomen compensatie voor de gevolgen van de Wet IB 2001. Het voordeel komt voor een groot deel terecht bij een niet beoogde doelgroep, ook omdat de inkomenspositie van ouderen de laatste jaren is gestegen.
- Schrappen van de ouderentoeslag in box 3 levert € 108 mln. per jaar op.
- Wetswijziging kan alleen op jaarbasis. Maatregel kan vanaf 01-01-11 worden ingevoerd.

Schrappen kindertoeslag in box 3

- Een tegemoetkoming voor het draagkrachtverminderende effect van het hebben van kinderen lijkt niet (langer) nodig, aangezien deze in de evaluatie niet effectief is gebleken.
- De maatregel houdt een beperkte belastingverhoging in voor ouders met een groter vermogen.
- Schrappen van deze toeslag leidt tot een besparing van € 26 mln. per jaar.
- Wetswijziging kan alleen op jaarbasis. Maatregel kan vanaf 01-01-11 worden ingevoerd.

Consumptieve bestedingen

Afschaffen verlaagd BTW-tarief voor specifieke sectoren

- Op basis van de Europese BTW-richtlijn geldt voor verschillende sectoren de mogelijkheid om een verlaagd BTW-tarief te hanteren.
- Voor dit verlaagde tarief geldt een minimum, waarvan in positieve zin (opwaarts) kan worden afgeweken.
- Er kan voor de verschillende sectoren apart of gezamenlijk gekozen worden voor een verhoging van het verlaagde tarief. De opbrengst varieert van € 104 mln. tot € 1,2 mrd. per sector.

Belastingen op rechtsverkeer

Vrijstelling overdrachtsbelasting cultuurgrond

- Het opheffen van de vrijstelling voor de overdrachtbelasting bij cultuurgrond leidt tot een extra opbrengst van € 112 mln. Cultuurgrond is grond die door de landbouwsector is gecultiveerd.
- Door opheffing van deze vrijstelling komt een efficiëntere afweging tot stand op welke wijze gronden aangewend zouden moeten worden.
- Als alternatief zou evt. een verlaagd tarief gehanteerd kunnen worden in plaats van het huidige nultarief.
- De opbrengst is vastgesteld zonder rekening te houden met de in de wet genoemde 'claw back' van overdrachtsbelasting van 10 jaar. Als gevolg hiervan kan de opbrengst lager uitvallen.

Energie

Afschaffen verlaagd EB-tarief glastuinbouw (va 2011)

- Afschaffing van het verlaagde tarief van de energielasting voor de glastuinbouwsector levert € 100 mln. per jaar op.
- De glastuinbouwsector profiteert van lagere heffingen op energie. Argumenten voor het introduceren van de maatregel waren het vrijwaren van de sector voor onevenredig hoge energielasten, gegeven de bijzondere concurrentiepositie van de sector en de moeilijkheden met de terugsluis naar de sector.
- Onduidelijk is echter waarom de concurrentiepositie van de sector zo bijzonder is. Het voortbestaan lijkt bovendien strijdig met het kabinetsbeleid inzake vergroening.
- Wetswijziging kan per 2011.

Afschaffen accijnskorting rode diesel

- De diesel die gebruikt wordt door voertuigen die niet vallen onder wegverkeer of pleziervaart (bijv. voor landbouwwerktuigen) wordt nu belast tegen een lager tarief.
- In 2008 is het aantal categorieën voertuigen dat gebruik mag maken van rode diesel al beperkt en in Belastingplan 2009 is al vastgelegd dat het tarief voor rode diesel over de jaren 2009-2011 al stapsgewijs verhoogd zal worden.
- Het nog overgebleven prijsverschil is vanaf 2011 nog 11,9 cent. Afschaffen van de rode diesel levert nog ongeveer € 236 mln. op.
- De maatregel zou passen in het kabinetsbeleid inzake vergroening.

Winst

Beperken afdrachtvermindering WBSO

- Beperking van de afdrachtvermindering WBSO werkt via een hoger te betalen loonbelasting direct door in de kaspositie van de ondernemingen met R&D-faciliteiten in Nederland. Dit kan leiden tot een (extra) bezuiniging op R&D-personeel.

- De beperking komt ten laste van alle Nederlandse bedrijven. Verlaging van het percentage afdrachtvermindering in zowel eerste als tweede schijf raakt het kleinbedrijf, MKB als grootbedrijf in vergelijkbare mate.
- De percentages van 28 en 14 kunnen bij ministeriële regeling worden aangepast.
- De maximale besparing bedraagt circa € 539 mln. per jaar.